



پویاست بلکه قادر است به زبانی جهانی سخن بگوید.

این نقاش و پژوهشگر هنر اضافه می‌کند: استاد فرشچیان با بهره‌گیری از عالی‌ترین اصول هنرهای سنتی و در عین حال با نگاهی نو، توانستند بیانی تازه خلق کنند؛ بیانی که از دل فرهنگ ایرانی برخاسته بود اما مخاطب آن تمام مردم جهان، به ویژه ملت‌های ستمدیده بودند. در واقع آثار ایشان از نظر عرفانی، ادبی و عاطفی سرشار از زیبایی و معناست و توانسته در سطحی جهانی بازتاب یابد.

رجبی دوانی با اشاره به اهمیت جایگاه رنگ در آثار فرشچیان خاطرنشان می‌کند: رنگ در نگارگری استاد، تجلی روح ایرانی و بازتاب فطرت انسانی است. ایشان از رنگ‌ها نه تنها برای زیبایی بصری، بلکه به عنوان زبانی معنوی بهره گرفته‌اند. این ویژگی سبب شده آثار استاد در دانشگاه‌های مختلف جهان مورد توجه قرار گیرد و به عنوان نمونه‌ای از حکمت و معنویت ایرانی شناخته شود.

به گفته وی، آثار استاد فرشچیان نشان می‌دهد حقیقت هنری محدود به یک زمان خاص نیست. هنر ایشان از حقیقتی سرچشمه می‌گیرد که همیشه تازه است و زبان آن برای هر عصری قابل فهم و تأثیرگذار خواهد بود.

او با بیان اینکه امروز مجموعه‌ای ارزشمند از آثار استاد در اختیار مراکز علمی و پژوهشی قرار گرفته و بسیاری از نوشته‌ها و پژوهش‌های مربوط به استاد در حال ثبت و نگهداری است که نشان از تبدیل شدن هنر استاد به یک جریان فکری و هنری دارد، یادآور می‌شود: ما باید دینی را که ایشان بر گردن ما دارند، ادا کنیم. آثار استاد برخلاف ادعای دشمنان فرهنگ ایرانی و اسلامی که از ناکارآمدی این هنر در جهان امروز می‌گویند، ثابت کرد فرهنگ اصیل ایرانی اسلامی توانایی بیان مسائل بشر امروز را نه فقط برای مردم ایران که برای مردم جهان دارد.

رجبی دوانی در پایان تأکید می‌کند: باید این تفکر و طریقت معنوی استاد ترویج شده و از حقیقتی سخن گفت که در وجودشان متبلور بود، همچنان که یونسکو به عنوان یک سازمان بین‌المللی، ایشان را به عنوان یک هنرمند بشری معرفی کرده بود نه فقط یک هنرمند مسلمان یا یک هنرمند ایرانی.

زدند؛ اگرچه آن‌ها هم به این حدی که رسانه‌های ضدانقلاب تبلیغ می‌کردند، نبودند ولی استاد فرشچیان از ابتدا، رویه‌شان همین بود و تغییر نکرد. به گفته این نقاش، رویه مشخص زندگی پیش و پس از انقلاب و سلوک استاد، ایشان را از این برجسب‌ها مبرا می‌کرد. اگرچه با استاد فرشچیان، مخالفت‌های زیادی هم می‌شد ولی ایشان یک رویه مشخص داشتند و در بسیاری از آثارش، فرهنگ دینی و شیعی بازتاب داشت. او با بیان اینکه استاد سال‌ها در آمریکا زندگی کردند ولی زیست در جهان غرب، تأثیری بر سلوک و منش ایشان نگذاشت، خاطرنشان می‌کند: وقتی باوری در جان کسی بنشیند، تعارض‌ها

استاد فرشچیان پیش از انقلاب و پس از گرفتن دیپلم، برای تحصیل علم به خارج از ایران رفت، سال‌ها در آنجا بود و کار و زندگی کرد ولی تغییری نکرد. آن موقع که جوان بود و بیشتر تحت تأثیر قرار می‌گرفت هرگز متأثر از فرهنگ غربی نشد، اگرچه از هنر کلاسیک اروپا بهره برد و آموخت ولی هرگز متأثر از فرهنگ آن‌ها نشد چون به باور استاد، فرهنگ ایرانی آن قدر قوی و غنی است که جایی برای اثرات فرهنگی غرب نمی‌گذارد.

نمی‌تواند تأثیری بر او بگذارد. استاد فرشچیان پیش از انقلاب و پس از گرفتن دیپلم، برای تحصیل علم به خارج از ایران رفت، سال‌ها در آنجا بود و کار و زندگی کرد ولی تغییری نکرد. آن موقع که جوان بود و بیشتر تحت تأثیر قرار می‌گرفت هرگز متأثر از فرهنگ غربی نشد، اگرچه از هنر کلاسیک اروپا بهره برد و آموخت ولی هرگز متأثر از فرهنگ آن‌ها نشد، چون به باور استاد، فرهنگ ایرانی آن قدر قوی و غنی است که جایی برای اثرات فرهنگی غرب نمی‌گذارد.

■ خلق بیانی تازه در هنر ایرانی

محمدعلی رجبی دوانی با اشاره به جایگاه منحصر به فرد فرشچیان در تاریخ هنر ایران، او را هنرمندی توصیف می‌کند که توانست زبان نگارگری ایرانی را در قالبی نو و جهانی ارائه کند و توضیح می‌دهد: زمانی در محافل هنری و فرهنگی این پرسش مطرح می‌شد که آیا ایران امروز می‌تواند همچنان حرفی برای جهان معاصر داشته باشد یا خیر. برخی بر این باور بودند که هنر سنتی ایران دیگر پاسخگوی نیازهای امروز نیست، اما استاد فرشچیان با عمل هنری خود ثابت کردند هنر ایرانی نه تنها زنده و

یک کلاس هم تعطیل شد. به گفته او، غرب‌زده‌ها در دانشگاه اجازه نمی‌دادند هنرمندانی مثل فرشچیان که دارای بار معنوی بودند در دانشگاه حضور پیدا کنند و می‌افزاید: استاد در کلاس‌هایشان از هنر اسلامی و ایرانی دفاع می‌کردند و آن‌ها نمی‌خواستند این هنر ترویج شود. این وضعیت وجود داشت ولی فرشچیان فردی نبود که مسامحه کند و به هنر ایرانی غیرت داشت. ایشان با شدت و حدت از فرهنگ ایرانی اسلامی سخن می‌گفت و وقتی انقلاب اسلامی پیروز شد، مسئولیت کارگاه‌های هنرهای سنتی وزارت فرهنگ و ارشاد را برعهده گرفت. از همان زمان بارها به مسئولان نامه می‌نوشت که دانشگاهی برای آموزش هنرهای سنتی راه‌اندازی شود که این هنرها این قدر تحقیر نشوند و اجازه ورود به دانشگاه را داشته باشند. این قدر بر این امر اصرار کردند که شهید طهرانچی، رئیس وقت دانشگاه آزاد موافقت کرد دانشگاه هنرهای سنتی در آن دانشگاه راه‌اندازی شود.

وی درباره نام‌گذاری این دانشگاه به نام استاد فرشچیان هم یادآور می‌شود: من شاهد بودم استاد بسیار ناراحت بود که دانشگاه به نام ایشان باشد، چون بسیار متقی بود، ولی از آنجا که ممکن بود در صورت مخالفت با این نام‌گذاری، راه‌اندازی دانشگاه به حاشیه برود و ایشان بسیار مُصر بودند که چنین دانشگاهی وجود داشته باشد تا جوانان در هنرهای ایرانی اسلامی تربیت شوند، با این نام‌گذاری موافقت کردند.

■ رویه یکسان استاد پیش و پس از انقلاب

دکتر رجبی دوانی درباره اینکه برخی از هنرمندان پس از انقلاب با تولید آثار دینی و مذهبی، برجسب حکومتی بودن خوردند، در حالی که استاد فرشچیان با داشتن آثار ماندگاری با مضامین دینی، همواره از این برجسب‌زنی‌ها مبرا بوده، در این باره توضیح می‌دهد: ایشان پیش و پس از پیروزی انقلاب، همین رویه را داشتند و این طور نبود که پس از پیروزی انقلاب، به این حوزه گرایش پیدا کنند. بسیاری از دوستان و حتی دشمنانشان، منش و روش استاد را می‌شناختند، ایشان پیش از انقلاب هم آثاری با مضامین دینی و انقلابی خلق کردند و پس از انقلاب نیز همین رویه را در خلق اثر ادامه دادند، اما عده‌ای که پیش از انقلاب، آثارشان ارتباطی با مفاهیم ایرانی و اسلامی نداشت و پس از انقلاب، آثاری در این باره خلق می‌کنند دشمنان به آنان برجسب هنرمند حکومتی